

Tre grunner til at Norge bør med i FNs Sikkerhetsråd.

Niels Nagelhus Schia
Seniorforsker, NUPI.

Norge har meldt seg på i kampen om en plass i Sikkerhetsrådet for perioden 2021-2022 og norsk presse har begynt å interessere seg for valgkampen. Vi kan lese at den koster penger, innebærer hestehandler, stemmebytter og hemmelig avstemning. I grunnen minner den mye om andre politiske valgkamper. Men kampen om en plass i Sikkerhetsrådet må kanskje planlegges enda lengere tid i forveien og innebærer enda mer bruk av tid og penger, spørsmålet da er om en plass gir valuta for pengene. Bør Norge være med på dette?

Det tegnes ofte et bilde av Sikkerhetsrådet som et organ som domineres av stormakter, skittent spill og beslutninger som fattes på bakrommet, men hvordan hadde politikk om internasjonal fred og sikkerhet blitt til dersom vi ikke hadde hatt FNs sikkerhetsråd? Sannsynligvis via enda skitnere spill.

FNs sikkerhetsråd er på mange måter ganske ungt, bare 73 år. Hvis vi tenker at politikk om internasjonal fred og sikkerhet har eksistert allerede siden 400-tallet fvt., da Thukydides skrev historien om hvordan Peloponneserkrigen var uunngåelig, er Sikkerhetsrådet bare så vidt ute av startgropen. Og dersom vi setter rammen med det Westfalliske internasjonale system som ble etablert i 1648, er Sikkerhetsrådet fortsatt i en tidlig utviklingsfase. I denne sammenheng er det kanskje ikke så rart at det har mangler og feil, men det er likevel så mye mer enn bare skittent spill. Sikkerhetsrådets komposisjon er ikke vilkårlig satt opp, men bygger på dyrekjøpte erfaringer fra Folkeforbundets mangler. For å unngå samme skjebne inkluderer og balanserer Sikkerhetsrådets komposisjon stormaktenes posisjon i internasjonal politikk med at små og mellomstore stater skal ha innflytelse gjennom valgordningen, som forøvrig også bidrar til en geografisk representasjon. Basert på overskrifter om skittent spill, stormaktspolitikk og hestehandler er det lett å nedvurdere betydningen av Sikkerhetsrådet, men ser man nøyere etter vil man også se at verden faktisk har et multilateralt organ for å ivareta internasjonal fred og sikkerhet og som til tross for en del svakheter og mangler likevel nyter stor legitimitet samtidig som det i dag er både mer effektivt og relevant enn det var under hele den kalde krigen.

Det er i denne sammenhengen tre gode grunner til at Norge bør forsøke å bli med i Sikkerhetsrådet i 2021-2022. For det første har vi mye å bidra med. Vi har stor kompetanse om FN-systemet, vi har en solid tilstedeværelse i New York og rundt FNs hovedkontor, og sammenlignet med mange andre land på vår størrelse så har vi et solid utenriksapparat, samt etablerte organisasjoner, forsknings- og kunnskapsmiljøer som kan bidra til å støtte opp under et potensielt medlemskap. Sikkerhetsrådet blir ikke bedre enn summen av medlemslandene til enhver tid og Norges kompetanse og kapasitet vil bidra til å trekke denne summen i positiv retning.

For det andre så er dette en unik mulighet til å øke Norges innflytelse på utformingen av internasjonal politikk, men også til å videreutvikle FN og FNs sikkerhetsråd. Vi vil få økt gjennomslag for grunnpilarer i norsk politikk som fredsarbeid, menneskerettigheter, humanitært arbeid og demokrati. Under det forrige medlemskapet i 2001-2002, bidro Norge blant annet til at Somalia kom tilbake som sak på Sikkerhetsrådets agenda etter at dette hadde vært blokkert siden hendelsene i Mogadishu i 1993. Norge drev også, under sitt presidentskap i april 2002, fram en resolusjon som krevde at Israel skulle trekke seg ut av Vestbredden og at Palestina skulle få sin egen stat. I tillegg holdt vi i saker som omhandlet Afrikas Horn, og ledet sanksjonskomiteen for

Irak. Multilateralt samarbeid gjennom organisasjoner som FN er dessuten svært viktige for Norge og utgjør i seg selv en av grunnpilarene i norsk utenrikspolitikk. Gjennom et medlemskap vil Norge få muligheter til å videreutvikle arbeidet rundt Sikkerhetsrådsreform og fokuset på mer åpenhet og gjennomsiktighet. I forbindelse med valget av Antonio Guterres som ny generalsekretær for FN i 2017 bidro Norge aktivt med å legge til rette for en mer åpen og gjennomsiktig valgkamp. Kanskje kan Norge med et medlemskap også bidra med å åpne opp beslutningsprosesser i Sikkerhetsrådet og bidra konstruktivt til det pågående arbeidet med å øke de valgte medlemslandenes innflytelse.

For det tredje så vil et medlemskap bidra til å øke Norges status i internasjonal politikk. Både når det gjelder det å ta ansvar for viktige prosesser, men også når det gjelder kunnskap og kapasitet. Sikkerhetsrådet er det suverent mektigste organet i FN. Rådet er det eneste organet som kan benytte militær makt, og alle medlemsstater har plikt til å etterleve rådets beslutninger. Landene som stiller til valg, setter mye ære og prestisje på spill og legger derfor ned en betydelig mengde økonomiske og politiske ressurser på valgkamp og innhenting av støttespillere – gjerne over flere år. For de valgte medlemslandene innebærer en plass i det gode selskap en mulighet til å påvirke politikk ut fra egne interesser verdier og posisjoner. Diskusjonene tiltrekker seg mye medieoppmerksomhet og Sikkerhetsrådssalen er på mange måter den største *catwalken* for internasjonal politikk. Sånn sett vil et medlemskap gi Norge en enda bredere kontaktflate og et enda bedre og tettere nettverk. Men ingenting er sikkert, selv om Norge har en god posisjon i FN og til tross for at det er «vår tur», etter den uformelle «turnusordningen» mellom de nordiske landene, vil valgkampen bli tøff. Land vi liker å sammenligne oss med har gått på forsmedelige tap. Når dette skjer kan det gå 20 år til man får prøve seg på nytt, med mindre man vil forsøke å forrykke turnusordningen og planene til de andre nordiske landene. Når man ikke opp i valgkampen vil det derfor utgjøre et betydelig prestisjetap både hjemme og ute.

Norges solide FN-kompetanse, økt gjennomslag for grunnpilarene i norsk politikk og økt status for Norge i internasjonalt sammenheng er sånn sett tre gode grunner for å søke om et norsk medlemskap i Sikkerhetsrådet, men viktigst av disse er kanskje vår solide kompetanse og alt vi kan bidra med for å gjøre Sikkerhetsrådet enda bedre og enda mer relevant.

Bio:

Niels Nagelhus Schia er seniorforsker ved NUPI (Norsk Utenrikspolitisk Institutt). Schia har vært gjesteforsker ved the New School for Social Research i New York og har en doktorgrad i sosialantropologi fra Universitetet i Oslo. Hans forskning på NUPI fokuserer på internasjonale organisasjoner, diplomati og global styring. I dette arbeidet har han blant annet gjort feltarbeid i FNs Sikkerhetsråd og FN-sekretariatet. Dette arbeidet har resultert i vitenskapelige publikasjoner som: «Horseshoe and Catwalk: Power, complexity and consensus-making in the United Nations Security Council» (Cambridge University Press, 2017), «Reforming informal practice of the United Nations Security Council» (The Broker, 2015), «Being part of the parade: 'Going native in the United Nations Security Council» (Political and Legal Anthropology Review, 2013), og monografien «Franchised states and the Bureaucracy of Peace» (Palgrave Macmillan, 2018).

Linker:

- *Horseshoe and Catwalk: Power, complexity and consensus-making in the United Nations Security Council*:
<https://www.nupi.no/Publikasjoner/CRIStin-Pub/Horseshoe-and-Catwalk-Power-Complexity-and-Consensus-making-in-the-United-Nations-Security-Council>

- *Franchised states and the bureaucracy of peace:*
<https://www.palgrave.com/de/book/9783319655680>
- *Being part of the parade: 'Going native in the United Nations Security Council:*
<https://anthrosource.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/plar.12007>
- *Reforming informal practice of the United Nations Security Council:*
<http://www.thebrokeronline.eu/Blogs/Sahel-Watch-a-living-analysis-of-the-conflict-in-Mali/Reforming-informal-membership-and-practice-of-the-UN-Security-Council>